

ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ
ΒΗΜΑ
ΘΡΗΣΚΕΙΩΝ
ΚΑΙ
ΠΟΛΙΤΙΣΜΩΝ

Ὁ Τόμος τῆς
Ἱερᾶς Μονῆς
Κύκκου

Ἐκδήλωση Βιβλιοπαρουσίασης τοῦ Τόμου *Ἱερὰ Μονὴ Κύκκου, Εἰκὼν ἀνεσπέρου Φωτός*

- **Τοῦ Δρος Χαράλαμπου Γ. Χοτζάκογλου**
*Διευθυντοῦ τοῦ Παγκοσμίου Βήματος Θρησκευτῶν καὶ Πολιτισμῶν
τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Κύκκου*

αρουσιάσθηκε τὴν Παρασκευὴ 22 Ὀκτωβρίου 2010 στὶς 19.00 στὴν κατὰ μέρη αἴθουσα Τελετῶν τοῦ Πολιτιστικοῦ Ἰδρύματος «Ἀρχάγγελος», ὁ πλούσιος εἰκονογραφημένος τόμος τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Κύκκου, ὑπὸ τὸν τίτλο: «Ἱερὰ Μονὴ Κύκκου, Εἰκὼν ἀνεσπέρου Φωτός». Στὶς ἄνω τῶν 500 σελίδων τοῦ τόμου καὶ σὲ 32 ἐπιμέρους κεφάλαια ὁ ἀναγνώστης πληροφορεῖται γιὰ τὴν ἱστορία τῆς Μονῆς ἀπὸ τὴν ἰδρυσὴ της, γιὰ τὴν ἀρχιτεκτονικὴ καὶ τὴν τέχνη της, γιὰ τοὺς κώδικες καὶ τὰ ἀρχεῖα της, γιὰ τὴ Βιβλιοθήκη της, τὰ Μετόχια της ἐντὸς καὶ ἐκτὸς Μεγαλονήσου, καθὼς ἐπίσης καὶ γιὰ τὴν πολυσχιδὴ προσφορά της στὸ ἔθνος. Παρουσιάζονται ἐπίσης τὰ ἐπιμέρους, ἐρευνητικὰ κέντρα τοῦ Πολιτιστικοῦ Ἰδρύματος (Κέντρο Μελετῶν, Κέντρο Θεσαυροῦ Κυπριακῆς

Ἑλληνικῆς, Ἔργαστήρια Συντηρήσεως Μουσείου, Βιβλιοθήκη) καὶ τὸ σημαῖνον ἔργο τους. Τὸ δεύτερο μέρος τοῦ τόμου ἀφιερῶθηκε στὴν τέχνη, στὶς ἀρχαιολογικὲς συλλογὲς τοῦ ἐντυπωσιακοῦ καὶ ὑπερσύγχρονου ἐκκλησιαστικοῦ Μουσείου καὶ στὸν καλλιτεχνικὸ πλοῦτο, ὁ ὁποῖος συγκεντρώθηκε στὴ Μονὴ κατὰ τὴ διάρκεια τῶν αἰώνων, ἀναδεικνύοντας καὶ τὸ ρόλο τοῦ ἱεροῦ καθιδρύματος, ὡς κιβωτοῦ διατήρησης καὶ προστασίας τῆς πολιτιστικῆς κληρονομίας. Τὴ γενικὴ ἐπιμέλεια τοῦ τόμου εἶχε ὁ διευθυντὴς τοῦ Μουσείου τοῦ Κύκκου, **Στυλιανὸς Περδίκης**, καὶ τὴ φιλολογικὴ ἐπιμέλεια ὁ **Μενέλαος Χριστοδούλου**, διευθυντὴς τοῦ Κέντρου Θεσαυροῦ Κυπριακῆς Ἑλληνικῆς.

Χαιρετισμὸ στὴν Ἐκδήλωση ἀπηύθυνε ὁ Πανερωτάτος Μητροπολίτης Κύκκου καὶ Τηλλυρίας κ.κ. **Νικηφόρος**.

ΛΟΓΟΣ ΠΡΟΟΙΜΙΑΚΟΣ
ΤΟΥ ΠΑΝΙΕΡΩΤΑΤΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΚΥΚΚΟΥ ΚΑΙ ΤΗΛΛΥΡΙΑΣ
κ.κ. ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ
ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΟΥ ΤΟΜΟΥ
«ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΚΥΚΚΟΥ-
ΕΙΚΩΝ ΑΝΕΣΠΕΡΟΥ ΦΩΤΟΣ»
Παρασκευή, 22 Οκτωβρίου 2010

Ὁ Μητροπολίτης Κύκκου κ.κ. Νικηφόρος, ἐνώ ἀπευθύνει τόν προοιμιακό λόγο του κατά τήν παρουσίαση τοῦ Τόμου

Ἐνθεν ἐπανθίζει χαρά τήν καρδιά μου καί ἄλεκτη εὐφροσύνη μέ συνέχει, καταθέτοντας τόν εἰσιτήριο αὐτό λόγο, ὡς προοιμιακό ψαλμό, στήν ἐκδίλωση τούτη, τῆς βιβλιοπαρουσίασης τοῦ περιοδικοῦ καί πολυτελοῦς τόμου, ὁ ὁποῖος ἐπιγράφεται: «ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΚΥΚΚΟΥ ΕΙΚΩΝ ΑΝΕΣΠΕΡΟΥ ΦΩΤΟΣ».

Τό εὐκταῖο καί ποθοῦμενο ἐπιτεύχθηκε. Τό «ὀστέον πρὸς ὀστέον καί ἡ ἁρμονία πρὸς ἁρμονίαν», κατά τήν προέκταση τοῦ νοήματος τοῦ λόγου τοῦ προφήτη Ἰεζεκιὴλ (37, 1 κ.έ.), συγκροτήθηκε

καί πρὸς θέαση, ἀλλά, προσπάντων, πρὸς σπουδή καί ἐντρύφηση τῶν ἐχόντων πνευματική τήν ἔφεση.

Ἐγκρατῆς, ὡς πρὸς τό ἀντικείμενο καί τά ἐπί μέρους θέματα τοῦ Τόμου τούτου, ὁμάδα ἐρευνητῶν καί ἐπιστημόνων, τοὺς ὁποίους, κατά τήν ἐπίσημη αὐτή τελετή συγχαίρομε, ἐργάσθηκε, ὑπὸ τήν ἐποπτεία τοῦ Πολιτιστικοῦ Ἰδρύματος τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Κύκκου, φιλοτίμως καί ἐπιπόνως ἐπί μακρόν καί, ἰδοῦ, κατέχομε, μέ τήν ἄριστη ἐκτυπωτική συνδρομή τοῦ Ἐκδοτικοῦ Οἴκου «Μίλητος», ἐν γραπτῶ λόγῳ καί ἐν ἐξαιρέτῳ ἀπεικονίσει τόν καταπλουτισμό τῆς ἱστορίας καί τῆς πολυσχιδοῦς προσφορᾶς τῆς Ἱερᾶς τοῦ Κύκκου Βασιλικῆς καί Σταυροπηγιακῆς Μονῆς, τῆς ἐν ὀνόματι τῆς Αἰπιπαρθένου καί Θεοτόκου Μαρίας τετιμημένης.

Ἡ εὐσθενὴς αὐτή συγκομιδὴ ἐπάξια στέφεται μέ τῶν ἐγκωμίων τά ἄνθη. Καί ἡμεῖς, ὡς ὁ Ἠγούμενος τῆς Μονῆς, καί οἱ σὺν ἐμοὶ ἀδελφοί, «συνδεδραμνότες», κατά τό λόγο τοῦ Ἁγίου καί Ὁμολογητοῦ Νικηφόρου, Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, «τῆ φαιδρᾶ ταύτη γαννύμεθα παρουσία».

Ἡ ἡμετέρα Μονή, ὡς διαφαίνεται μέσα ἀπὸ τίς σελίδες τοῦ ὑπὸ παρουσία Τόμου, ἀνεδείχθη «νέος Ἰωσήφ σιτοδότης» στήν ἐγγύς χιλίων ἐτῶν πορεία της, ἀφ᾽ οὗ ὁ κτίτοράς της Ὁσῖος Ἡσαΐας συνέστησε αὐτήν ὡς Κοινόβιο, ἐκτρέφοντας πνευματικά καί ὑλικά τοὺς πενομένους καί νοτίζοντας τόν «ἐν αὐχμῶ διατελοῦντα», πλεονάκισ, λαό τοῦ Θεοῦ τοῦ παροικοῦντος ἐν Κύπρῳ, καί ὄχι μόνο.

Ἡ Ἱερά Μονή Κύκκου συνειδητοποιήσε, ὡς ἡ ἱστορία της ἐπιβεβαιώνει, καί στήν πράξη ἐφάρμοσε, καί θά ἐξακολουθήσει νά τηρεῖ μέ ἀκρίβεια, τή θεόλεκτη ρῆση τοῦ μεγαλοφρονότατου προφήτη Ἡσαΐα: «Πορεύεσθε διὰ τῶν πυλῶν μου καί ὁδοποιήσατε τῷ λαῷ μου καί τοὺς λίθους τοὺς ἐκ τῆς ὁδοῦ διαρρίψατε» (Ἠσ. 62,10).

Ἔτσι, ἡ πνευματοκίνητη καί θεοτοκοσκεπάστη τῶν μοναστῶν τῆς ἡμετέρας Μονῆς ὁμίγυρη, ἡ ἀπαρχῆς μέχρι σήμερα, δικαιοματικά χαίρει καί καυχᾶται ἐν Κυρίῳ, διότι, διαχρονικά, καί τοὺς

Διακρίνονται οι Μητροπολίτες Κύκκου και Τηλυλυρίας κ.κ. Νικηφόρος, Ίωαννουπόλεως κ. Δαμασκηνός, Ταμασοῦ και Ὁρεινῆς κ. Ἡσαΐας και ὁ Ἐπίσκοπος Μεσσαορίας κ. Γρηγόριος, ὡς εκπρόσωπος τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Κύπρου

παντοειδεῖς προσκομματικούς «λίθους» διέρριψε, ἀλλά και ὁδοποίησε τό λαό τοῦ Θεοῦ, ἐξαιρόντας «σύσσημον εἰς τά ἔθνη» (Ἠσ. 62,10).

Καί, ἀσφαλῶς, δέν ἀποτελεῖ περιαιτολόγημα, ἂν, στοιχώντας στους λόγους τοῦ Ἐπιφανίου Κατάνης, καταθέσουμε ὅτι ἡ Μονή Κύκκου, ὅπως και στόν ὑπό ἀναφορά Τόμο διερμηνεύεται, ἔνεκα αὐτῆς τῆς ποιοτικῆς και ποσοτικῆς παραγωγῆς τοῦ πολυεπίπεδου ἔργου της, συνιστᾶ τοῦ «πρώτου Ποιμένος (τοῦ Χριστοῦ) ἀκριβέστατον ἔσοπτρον... και εὐθυτάτην τῶν ὀρθοδόξων πράξεων στάθμην». Καί, προσέτι, δίκαια μπορεῖ νά τῆς ἀπονεμηθεῖ ὁ χαρακτηρισμός ὅτι, ἔνεκα τῆς προσφορᾶς της, ἀναδείχθηκε «ὁ περιώνυμος τῆς ἑπταφώτου λυχνίας (δηλαδή τῆς Ἐκκλησίας) ὀλολαμπρέστατος λύχνος», ὁ ὁποῖος πυρσεύει «... διά τῶν φανωτάτων λόγων και ἔργων της, τās διαυγείας τῶν ἀνθρώπων».

Ἀπέβη, ὄντως, ἡ ἡμετέρα Μονή, και τοῦτο δέν ἐμπίπτει διόλου στό πλέγμα τῆς ὑπερβολῆς, «ἡ περίκλυτος Μονή, τὸ ἐν Μοναῖς περίπτυστον ὄνομα, τὸ εὐκλεέστατον ἀκροθίνιον». Προσέφερε, ἐν λόγῳ και ἔργῳ, «τόν ζωτικότερον τῆς θείας διδασκαλίας ἄρτον», στηρίζοντας και παρασκευάζοντας τό λαό μας, προπάντων στίς δυσχεῖμερες περιόδους τῆς ἱστορίας του, πρὸς ρωμαλεότερη πορεία, ἐπισκοπώντας τον και συγκακουχούμενη μαζί του, κατά τὴν παρατήρηση τοῦ ἱεροῦ Χρυσοστόμου.

Στὴν παρούσα ἐκδήλωση, ἐκλεκτὴ και συνεκλεκτὴ Ὁμῆγυρη, οὔτε ἀκοές ρημάτων ἐξυφαίνονται, οὔτε φῆμες λόγων συντρέχουν, ἀλλά πράξεις λειτουργοῦν και ἔργα περιορέουν. Παραίτιοι τοῦ ἔργου τούτου ὁ τριαδικός Θεός και ἡ ἀειμακάρι-

Οἱ ὁμιλητὲς τῆς ἐκδήλωσης Ἀγ. Τσελίκας, Χρ. Οἰκονόμου, Χαρ. Χοτζάκογλου, Δημ. Τριανταφυλλόπουλος και Κ. Κωνσταντινίδης

στος και παναμώμπος Θεοκνήτωρ Μαρία.

Ὅσα, ἐπομένως, ὑπάρχουν κατασκευάσματα τοῦ πανσέπτου αὐτῆς ναοῦ, τοῦ και κατέχοντος τό πανορθόδοξο πανίερο θησαύρισμα, τῆς θείας Εἰκόνα τῆς Ἐλεούσας τοῦ Κύκκου, ὅσα περικαλλῆ ἱερά διαδήματα και εὐπρεπίσματα, ὅσα ἅγια ἀναθήματα, ὅσα λειτουργοῦν πνευματικά, πολιτιστικά, ἐπιστημονικά, φιλανθρωπικά ἰδρύματα ἢ ἐπιτεύγματα, τά, ὄντως σεμνά και ἀληθῶς μεγάλα, τά ἄξια ἐκπλήξης και ἱερῆς συγκίνησης, αὐτά οὐσιαστικά ἀποτελοῦν τά ἐναργῆ δείγματα τῆς ἐπὶ γῆς δράσης τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ, δηλαδή τῆς Ἐκκλησίας. Γι' αὐτό και ἀποσπνεοῦν ἔνθεπ εὐωδία και μαρτυροῦν ἐκπαγλα τὴν οἰκονομία τοῦ Θεοῦ γιὰ τόν ἄνθρωπο. Ἐμεῖς, ἀπλά, εἴμεθα διάκονοι Χριστοῦ και τέκνα τῆς Θεομήτορος και ἀποβαίνομε εὐχρηστα ὄργανα «εἰς διακονίαν» τοῦ εὐαγγελίου.

Ἀναμφίβολα ἡ πενία τῶν λόγων και τοῦ νοός τό πεπερασμένο, οὐδόλως ἐξαρκοῦν, ὥστε νά ἐξυφάνουν τὴν πληθύν και τῆ φύση τοῦ ἀνενδότου ἔργου και τῆς διηνεκοῦς προσφορᾶς τῆς Ἱερᾶς Μονῆς τῆς Ἐλεούσας τοῦ Κύκκου.

Γι' αὐτό και στίς παρῶρειες τοῦ ὅρου τούτου κείμενοι και ἀναθεωροῦντες πάντα, ὅσα «τοῖς ἑαυτῶν καιροῖς τῆ ἀληθεία συνεπεράνθησαν ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς ἡμῶν Μονῆς, και τέλος εὐκλεέστατον ἐδέξαντο», κατά τῆ ρῆση τοῦ Μεγάλου Βασιλείου, ἀναπέμπομε πικνές τίς εὐχαριστίες μας πρὸς τόν Κύριον Ἰησοῦν Χριστόν και τοὺς χαριετισμούς μας πρὸς τὴν Κυρίαν Θεοτόκον, και ἐκ μέσης καρδίας δεόμεθα και παρακαλοῦμε νά κρατύνουν εἰς αἰῶνας τὴν γεραρά τοῦ Κύκκου Μονῆς, ὥστε αὐτῆ

Γενική άποψη από την κατάμεστη αίθουσα στον Αρχάγγελο

νά εκπέμπει στο διηνεκές τό ανέσπερο φῶς της.

Τέσσερεις ακαδημαϊκοί είχαν αναλάβει την παρουσίαση των επίμερους κεφαλαίων του έν λόγω Τόμου. Ο **Κωνσταντίνος Κωνσταντινίδης**, καθηγητής της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Ίωαννίνων, παρουσίασε διεξοδικά τὰ κεφάλαια, τὰ ὅποια ἄπτονταν τῆς Παιδείας καὶ τῶν Γραμμάτων. Ἀναφέρθηκε στὸ Ἱστορικὸ ἴδρυση τοῦ Κύκκου, στὰ ἔγγραφα, χειρόγραφα καὶ παλαιύτυπα τῆς Ἱερᾶς Μονῆς, στὰ Κυκκώτικα Μετόχια, στὶς περιηγητικὲς μαρτυρίες γιὰ τὸ ἱερὸ Καθίδρυμα, καθὼς ἐπίσης καὶ στὴ Βιβλιοθήκη τῆς Μονῆς καὶ τοῦ Πολιτιστικοῦ Ἰδρύματος, μίᾳ ἀπὸ τὶς σημαντικώτερες στὴ Μεγαλόνησο.

Ὁ βυζαντινολόγος **Δημήτριος Δ. Τριανταφυλλόπουλος**, καθηγητής της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Κύπρου, παρουσίασε με φωτεινὲς διαφάνειες καὶ με λόγο ἐπιστημονικὸ καὶ ἐναργὴ τὰ κεφάλαια, πὺ ἀναφέρονται στὴν ἀρχιτεκτονικὴ τῆς Μονῆς, στὸ καθολικὸ με τὸ ἐντυπωσιακὸ ξυλόγλυπτο εἰκονοστάσιο καὶ τὶς φορητὲς εἰκόνες του, στὰ χρυσοκέντητα ἄμφια καὶ στὰ ἐκκλησιαστικὰ ἐκθέματα τοῦ Μουσείου τῆς Μονῆς Κύκκου.

Ὁ θεολόγος **Χρῆστος Οἰκονόμου**, καθηγητής της Θεολογικής Σχολής του Ἀριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, διεξῆλθε με λεπτομέρεια τὰ κεφάλαια, πὺ ἀναφέρονταν στὴν προσφορὰ τῆς Μονῆς στοὺς Ἀγῶνες τοῦ Ἔθνους, στὴ συμβολὴ της στὴν ἐκκλησιαστικὴ μουσικὴ παράδοση, στὶς περιηγητικὲς μαρτυ-

Στὴ φωτογραφία οἱ πατέρες τῆς Μονῆς Κύκκου, ἀρχιμανδρίτες Διονύσιος, Ἀδαμάντιος, Ἀλέξιος, Ἀνθέμιος καὶ ὁ ἀρχιμανδρίτης Ἀλέξιος Ἐγκλειστριώτης, Ἡγουμενοσύμβουλος τῆς Ἱ. Μονῆς Ὁσ. Νεοφύτου

ρίες γιὰ τὴ Μονὴ καὶ ἀκολούθως ἀναφέρθηκε στὰ κεφάλαια πὺ παρουσιάζονται τὰ ἐπιμέρους ἐρευνητικὰ κέντρα τοῦ Πολιτιστικοῦ Ἰδρύματος «Ἀρχάγγελος».

Ὁ φιλόλογος καὶ παλαιογράφος τοῦ Μορφωτικοῦ Ἰδρύματος Ἐθνικῆς Τραπεζῆς Ἑλλάδος, **Ἀγαμέμνων Τσελίκας**, ἐκπρόσωπος τοῦ ἐκδοτικοῦ Οἴκου «Τροία Ἐκδοτικὴ» καὶ ἓνας ἐκ τῶν συντελεστῶν τοῦ Τόμου, ἔκλεισε τὴ βιβλιοπαρουσίαση με ἀναδρομὴ στὰ στάδια τοῦ ἐκδοτικοῦ ἐγχειρήματος, τὸ ὅποιο ξεκίνησε πρὶν ἀπὸ τουλάχιστον μίᾳ δεκαετία, ὑπογραμμίζοντας τὴ σημαίνουσα συμβολὴ στὴν ἔρευνα, τὴν ὅποια προσφέρει ὁ παρὼν Τόμος.

Τὴν ἐκδήλωση συντόνισε ὁ βυζαντινολόγος **Χαράλαμπος Γ. Χοτζάκογλου**, διευθυντὴς τοῦ Παγκοσμίου Βήματος Θρησκευτῶν καὶ Πολιτισμῶν τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Κύκκου, τὸ ὅποιο εἶχε ἀναλάβει καὶ τὴν ὅλη διοργάνωση τῆς ἐκδήλωσης. Μετὰ τὸ πέρασ της παρετέθη ἀπὸ τὸν Μητροπολίτη Κύκκου **κ.κ. Νικηφόρο** δεξίωση στὸ προαύλιο τοῦ Πολιτιστικοῦ Κέντρου γιὰ τοὺς παρευρεθέντες.

Ὁ Τόμος διατίθεται μέσα σὲ εἰκονογραφημένη κασετίνα ἀπὸ τὸ Πολιτιστικὸ Ἰδρυμα τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Κύκκου «Ἀρχάγγελος» (τηλ. 22.370.002 κ. Χάρης Φαλαῶς) καὶ ἀπὸ τὰ βιβλιοπωλεῖα.

Οἱ πλήρεις εἰσηγήσεις τῶν ὁμιλητῶν ἔχουν ἀναρτηθεῖ στὴν ἴστοσελίδα τοῦ Παγκοσμίου Βήματος Θρησκευτῶν καὶ Πολιτισμῶν: <http://www.religionscultures.org> ■